

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze Środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Płock/ Mazowsze/ Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Zbiory archeologiczne Franciszka Tarczyńskiego

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Kolekcja prywatna

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Zbiory archeologiczne Franciszka Tarczyńskiego gromadzone były od 1881 r., w oparciu o prowadzone przez kolekcjonera badania archeologiczne. W skład kolekcji wchodziły także kolekcja numizmatów, książki oraz notatki odziedziczone po ojcu, Kazimierzu Tarczyńskim. W 1900 r. Zbiory zostały przekazane rejentalnie ks. kanonikowi Tomaszowi Kowalewskiemu, który po śmierci kolekcjonera umieścił je w kapitulniku katedry płockiej.

Daty działalności / zakres czasowy:

1863 - zesłanie Franciszka Tarczyńskiego na syberię za udział w powstaniu styczniowym
1867 - zakończenie wyroku, powrót do kraju
1870 - początki zbiorów archeologicznej
1881 - pierwsze badania stanowisk archeologicznych w regionie
1900 - przekazanie kolekcji ks. Tomaszowi Kowalewskiemu
1900, 3 września - komisyjne otwarcie opieczętowanego mieszkania ze zbiorami

Dostępność

ograniczona

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Wyznaniowa/ katolicka

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Historia/ pamiątki narodowe, obiekty archeologiczne, broń; sztuka powszechna/ malarstwo, rzemiosło artystyczne; sztuka polska/ malarstwo, rzemiosło artystyczne

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		Płock, Mieszkanie prywatne kolekcjonera, dwie izby na poddaszu; 1900: kapituła katedry płockiej 1903: budynek muzeum diecezjalnego
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		
GODZINY OTWARCIA		
DYREKTORZY		
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)		

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

-

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Mazowsze płockie; ziemia wyszogrodzka i dobrzyńska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Franciszek Tarczyński, 1833- 29.06.1900

Fotograf, malarz, archeolog amator

Uczeń Szkoły Sztuk Pięknych, Uczestnik powstania styczniowego, zesłaniec, od końca lat sześćdziesiątych XIX w. Mieszkał w Płocku. Pracował jako nauczyciel rysunku i kaligrafii w gimnazjum żeńskim w Płocku. Od lat 80. XIX w. Prowadził badania wykopaliskowe, w 1899 r. Otrzymał stypendium z kasy Mianowskiego.

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Tomasz Kowalewski ks.
Zinwenatryzował zbiory tarczyńskiego w płocku

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Kalendarium (historia instytucji)

Zbiory archeologiczne Franciszka Tarczyńskiego gromadzone były prawdopodobnie od lat 70. XIX w., od 1881 r. kolekcjoner przeprowadził pierwsze badania stanowiska archeologicznego. Okazy gromadzone były w mieszkaniu prywatnym Tarczyńskiego, w dwóch izbach. Oprócz zabytków archeologicznych w skład kolekcji wchodziły także kolekcja numizmatów, książki oraz notatki odziedziczone po ojcu, Kazimierzu Tarczyńskim.

W 1900 r., w związku ze złym stanem zdrowia Tarczyńskiego kolekcja została rejentalnie przekazana na rzecz ks. Kanonika Tomasza Kowalewskiego za 1,500 rubli. Kolekcjoner zmarł w czasie jednej z wypraw archeologicznych, a jego mieszkanie, wraz ze znajdującymi się tam zbiorami, zostało opieczętowane. Komisyjne otwarcie mieszkania nastąpiło w obecności rodziny, ks. Kowalewskiego i osób postronnych. Zgodnie z wolą zmarłego, jego siostrzeńcy Władysław Kazimierz Tarczyński oraz Gabriel Frasunkiewicz wykonali spis inwentarza zbiorów, jego wiarygodność potwierdzili ks. Kowalewski oraz Erazm Majewski. Mając na celu udostępnienie kolekcji szerszej publiczności ks. Kowalewski zdecydował się na przeniesienie zbiorów do kapitułarza katedry płockiej, kolekcja była dostępna dla zwiedzających "w oznaczonych godzinach". Równocześnie zwrócił się do księży z okolicznych miejscowości o przekazywanie darów na rzecz przyszłego muzeum starożytności. Kolekcja uzupełniona była również przez włościan. Kolekcja została przekazana do utworzonego z inicjatywy bpa płockiego Antoniego Nowowiejskiego w 1903 r. muzeum. Obecnie w Muzeum Diecezjalnym znajduje się 6 tablic, część została zrekonstruowana jako drewniane, zbliżone do oryginału.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Spis kolekcji wykonany został po śmierci Tarczyńskiego. Wszystkie przedmioty zostały oznaczone numerem umieszczonym na kartce oraz opieczętowany. W katalogu znalazło się 830 pozycji, ogólna ilość okazów wynosiła 5367 szt. Większość z nich umieszczona była na specjalnych, tekturowych tablicach (po kilkanaście lub kilkadziesiąt sztuk na każdej). W zbiorach oprócz zabytków archeologicznych znajdowały się okazy etnograficzne, obrazy, dokumenty historyczne, numizmaty, pieczęcie i przedmioty związane ze sztuką.

Zgodnie z katalogiem opublikowanym w 1908 r. Kolekcja archeologiczna obejmowała 69 tablic tematycznych opisanych oraz 778 naczyń, urn, narzędzi, ułomków, cegieł, kafli, medali, orderów, przedmiotów jubilerskich, zegarów, obrazów, tkanin, dokumentów, itp., łącznie 5317 obiektów.

1899: kute bransolety z brązu 3 szt., pieczęcie koronne z wosku z czasów Stefana Batorego i Augusta III, 3 szt., tłok pieczęci województwa sandomierskiego z 1863 r. (Bronisław Kocent z Bleszewa)

1900: radło kamienne z rzeki Drwęcy, parafia sochucińska; przyrząd do temperowania piór;

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Strategia pozyskiwania zbiorów

Ekspedycje archeologiczne, dary

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Bronisław Kocent z Bleszewa; księża, włościanie

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Ekspedycje Franciszka Tarczyńskiego

Prowadzone od I. 80. XIX w. przede wszystkim na Ziemi Wyszogrodzkiej i Dobrzyńskiej, w dolinie Wisły. Większość okazów pozyskiwał poprzez badania powierzchniowe, czasem także badania wykopaliskowe. Wyniki badań publikował na łamach czasopism regionalnych oraz czasopism branżowych. Zbadał m.in. Cmentarzyska rządowe w Rostowie, Strzeszewie, Wierzbicy, Żochowie, Blichowie i Rogowie, cmentarzysko w Turowie.

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

Zbiory włączone do Muzeum Diecezjalnego w Płocku

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

x

Wystawy czasowe

x

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Kowalewski Tomasz, Spis przedmiotów archeologicznych i pamiątek historycznych Franciszka Tarczyńskiego oddanych rejentalnie w 1900 roku ks. Tomaszowi Kowalewskiemu, kanonikowi katedry płockiej i przez tegoż ofiarowanych Muzeum Diecezjalnemu w Płocku, Płock: K. Miecznikowski, 1908

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Muzeum archeologiczne Erazma majewskiego

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

x

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Galiński Tadeusz, Materiały późnopaleolityczne i mezolityczne z badań F. Tarczyńskiego w zbiorach Muzeum Diecezjalnego w Płocku, Wiadomości Archeologiczne. 0043-5082. T. 54 (1995/1998), s. 157-161

Banasiewicz Przemysław, Zbiory Franciszka Tarczyńskiego w Muzeum Diecezjalnym w Płocku: (część wczesnośredniowieczna), Rocznik Mazowiecki. T. 19 (2007), s. 53-68

Wrońska Jolanta, Franciszek Tarczyński jako archeolog (1833-1900), Notatki Płockie - 2 (139), 1989, s. 27-31

Lutyńska Anna, Franciszek Tarczyński 1833-1900, Notatki Płockie - 2/16, 1960, s.17-18

Płock. Zbiory archeologiczne, Echa Płockie i Łomżyńskie 1899, r.2, nr 49, s. 1

G., Ś.p. Franciszek Tarczyński, Echa Płockie i Łomżyńskie 1900, r. 3, nr 53, s. 2

Zbiory ś.p. Tarczyńskiego, Echa Płockie i Łomżyńskie 1900, r. 3, nr 68, s. 1

[A. Grabowski], Płock. Zbiory ś.p. Tarczyńskiego, Echa Płockie i Łomżyńskie 1900, r. 3, nr 73, s. 2

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

“Byłoby pożądanem, aby ci, którzy posiadają jakieś pojedyncze okazy archeologiczne lub historyczne, a nie mają do nich zbyt wielkiego przywiązania, ofiarowywali okazy te do większych zbiorów, z których w przyszłości może się złożyć bardzo ładne muzeum krajowe. Częstość rzecz takie walają się po strychach i kątach, gdyż posiadacze nie cenią tego rodzaju starzyny, która dla historii i archeologii nieraz wielkie ma znaczenie”,
Płock. Zbiory archeologiczne, Echa Płockie i Łomżyńskie 1899, r.2, nr 49, s. 1

“Przedmioty znalezione zgromadzał do swych zbiorów, a z owoców prac swych poznajamiał uczonych i ogół w pismach specjalnych i ogólnych”,

“Przed paru miesiącami, gdy Tarczyński zasłabł groźnie zrobił akt u reagenta Zborowskiego z ks. T. Kowalewskim, prefektem gimnazjum i dziekanem plockim, na mocy którego zbiory przeszły na własność księdza K. za 1,500 rubli. Zbiory aż do śmierci miały pozostać u nieboszczyka. Ks. Kowalewski zamierza umieścić zbiory w katedrze, a jeżeli się nie da, przenieść je do swego mieszkania. - Tak czy owak zbiory pozostaną w całości. Może znajdzie się następcę, który w dalszym ciągu będzie je wzbogacał i dopełnia. Może w przyszłości z tych zbiorów utworzy się muzeum plockie.

Podnosimy myśl. Magistrat powinien udzielić jakieś 2-3 pokoiki na umieszczenie zbiorów, by tym sposobem zapoczątkować tworzenie muzeum miejskiego. Ofiarami i darami niewątpliwie szybko wzbogaciłoby się i rozrosło. Za zwiedzanie muzeum można by pobierać małą opłatę. Myśl godna urzeczywistnienia!”

G., Ś.p. Franciszek Tarczyński, Echa Płockie i Łomżyńskie 1900, r. 3, nr 53, s. 2

“Parę przedmiotów przybyło już do zbiorów. Księża na prowincji, do których zwrócił się ks. Kowalewski, ofiarują, co mogą, lub co na razie włościanie gdzieś znajdują”, Zbiory Ś.p. Tarczyńskiego, Echa Płockie i Łomżyńskie 1900, r. 3, nr 68, s. 1

“Ks. K[owalewski] uważa jednak zbiory jako własność publiczną, które przechowywać będzie skwapliwie do tego czasu, dopóki zbiory te nie znajdą pomieszczenia w jakimś muzeum miejskim plockim, o czym przyszłość pomyśli zapewne”,

Płock. Zbiory Ś.p. Tarczyńskiego, Echa Płockie i Łomżyńskie 1900, r. 3, nr 73, s. 2

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Aldona Tołysz

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)

LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	